

Lezing: Matteüs 26, 36-39

Na hun laatste avondmaal ging Jezus met zijn leerlingen naar een plek die Getsemane genoemd werd. Hij zei: 'Blijven jullie hier zitten, Ik ga daar bidden.' Hij nam Petrus en de twee zonen van Zebedeüs met zich mee. Toen Hij bedroefd en angstig begon te worden zei Hij tegen hen: 'Ik ben diepbedroefd, tot stervens toe. Blijf hier met Mij waken.' Hij liep nog een stukje verder, liet zich voorover vallen op de grond en bad: 'Vader, als het mogelijk is, laat deze beker dan aan Mij voorbijgaan! Maar laat het niet gebeuren zoals Ik het wil, maar zoals U het wilt.'

Ter overweging:

In november vorig jaar kreeg ik lichamelijke klachten die het vermoeden wekten dat de kanker van drie jaar geleden weer teruggekomen was. Er volgden angstige maanden. In die tijd zag ik deze icoon van Jezus in de hof van olijven als hij bidt: 'Vader als het mogelijk is, laat deze beker dan aan Mij voorbijgaan! Maar laat het niet gebeuren zoals Ik het wil, maar zoals U het wilt.'

Ik herkende mezelf in dit beeld, en de innerlijke strijd die Jezus die hier voerde. Aan de ene kant het hartstochtelijk verlangen dat pijn, lijden en dood je bespaard mag blijven. Aan de andere kant de innerlijke worsteling hoe je verhoudt tot lijden dat onvermijdelijk is: je overgeven aan je angst en je tot het uiterste verzetten tegen wat je overkomt, of je toekomst in vertrouwen in handen leggen van Degene die zegt 'ik zal er altijd voor je zijn', in liefde, kome wat komt.

En ik besloot deze icoon zelf te gaan schilderen, om tijdens het schilderproces de innerlijke strijd van Jezus én die van mijzelf te overdenken en tot een vorm van innerlijke overgave en vertrouwen te komen. Icoonschilderen is immers een meditatief proces waarin je je spiritueel verbindt met de scene die je schildert.

Omdat de strijd van Jezus niet alleen mijn strijd is, maar die van zeer vele mensen, heb ik al heel vroeg in de voorbereiding van deze Goede Vrijdagviering besloten dat deze icoon in deze viering een rol zou spelen.

Aan ieder mensen wordt immers op zeker moment gevraagd: wil je de beker drinken die het leven je aanbiedt? Hoe ga je om met de pijn en het verdriet dat je vanaf je vroegste jeugd overkomt: het verlies van geliefden, het omgaan met ziekte en onvolkomenheden, met falen en tekortschieten. Of erger: met misbruik en geweld.

En later, als volwassene: luister ik naar de stem van de lijdende medemens, dichtbij en ver weg, naar de stem van de natuur die wereldwijd lijdt onder ongebreidelde uitbuiting door de mens. Hebben we de moed om ons te verzetten tegen politieke leiders die hun macht misbruiken om hun eigenbelang zeker te stellen ten koste van miljoenen mensen voor wiens welzijn zij verantwoordelijk zijn.

En zijn wij bereid aan deze stemmen gehoor te geven, door met woorden en daden individuele en gezamenlijk morele en politieke keuzes te maken? Zijn we in staat met de weerstand om te gaan waar een kritische houding op kan rekenen. Zijn we bereid offers te brengen voor het realiseren van onze idealen? Niet alleen in materieel opzicht maar ook in persoonlijke welbevinden en veiligheid?

Jezus gaf stem aan de stomgeslagenen van zijn tijd, hij kwam op voor degenen die onderdrukt, uitgestoten en uitgesloten werden. Zijn oproep voor een rechtvaardige wereld, een rijk van liefde en vrede, Gods koninkrijk, werd door velen gehoord.

Het bracht een beweging op gang in de joodse samenleving die de angst van religieuze en politieke leiders wekte die eerst en vooral belang hadden bij het handhaven van de status quo.

Jezus wist welke risico's hij liep, dat de kritiek en weerstand op zijn optreden kon leiden tot vervolging en geweld. Dat hij wellicht het uiterste offer moest brengen, bereid zou moeten zijn om zijn leven te verliezen.

Laten wij hem volgen op zijn weg om, getrouw aan zijn roeping om zo goed als God te zijn, om de mensen lief te hebben tot het uiterste toe.

Lezing: Matteüs 26, 45-46

Daarna voegde Hij zich weer bij de leerlingen en zie: 'Liggen jullie daar nog steeds te slapen en te rusten? Het ogenblik is nabij waarop de Mensenzoon wordt uitgeleverd aan zondaars. Sta op, laten we gaan; kijk, hij die mij uitlevert, is al nabij.

Lied: Zij sleepten hem naar Golgotha

.... Toen schreeuwde hij onverstaanbaar en was dood

Ter overweging

Op 16 februari 2023 stierf in een gevangenis dichtbij de poolcirkel Aleksej Navalny. Zoals niemand betwijfelt werd hij vergiftigd in opdracht van president Poetin. Hij vormde immers een bedreiging voor de macht van het Russische regime door zijn aanhoudende inzet voor mensenrechten en vrije verkiezingen in zijn land, en de grote steun die hij daarvoor ontving van de bewoners van zijn land. Na in Duitsland hersteld te zijn van een eerdere poging om hem te vergiftigen keerde hij op 17 januari 2021 terug in Moskou om zijn strijd tegen de Russische dictatuur voort te zetten. Zoals hij verwachtte werd hij bij aankomst op het vliegveld meteen gearresteerd. Er volgden twee jaar van steeds nieuwe veroordelingen en overplaatsingen naar steeds gruwelijker gevangenenkampen.

Waarom keert een mens willens en wetens terug naar een plaats waar hij vrijwel zeker vroeg of laat vermoord zal worden?

In een van zijn slotpleidooien zegt hij: 'Feit is dat ik religieus ben. Met als gevolg dat ik binnen de Anticorruptiestichting en door mensen om me heen voortdurend belachelijk wordt gemaakt, want de meeste mensen zijn atheïst. Ik was dat zelf ook, en zelfs een zeer strijdbare. Maar wie had dat gedacht: ik ben nu een gelovig mens, en ik moet zeggen dat het me veel steun biedt bij mijn werk. Alles wordt er veel duidelijker door. Ik heb minder tijd nodig om besluiten te nemen en ik word minder vaak voor dilemma's geplaatst, want ja: dat boek is er en daarin staat min of meer duidelijk beschreven wat je in een bepaalde situatie moet doen. Het is niet altijd gemakkelijk om te doen wat dat boek zegt, maar ik doe mijn best, En daarom is het voor mij gemakkelijker politiek te bedrijven in Rusland dan voor andere mensen. In de Bijbel staat: 'zalig die honger en dorst naar gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden'. Dat is toch geweldig! Het is precies deze bijbeltekst die ik beschouw als een richtlijn voor mijn handelwijze. En hoewel ik niet echt blij ben met de omstandigheden waarin ik nu verkeer, is dat de reden waarom ik er geen spijt van heb dat ik ben teruggekeerd en van wat ik doe.' (356-357)

Hij leefde van de hoop dat er 'hoewel zijn land is gebouwd op rechteloosheid, miljoenen, tientallen miljoenen mensen zijn die de waarheid willen. Ze honger en dorst naar rechtvaardigheid en vroeg of laat zullen zij hun doel bereiken' (358)

Hij was zich ervan bewust dat sociale vooruitgang en een betere toekomst alleen kunnen worden bereikt als een bepaald aantal mensen bereid is de prijs te betalen voor het recht om er een eigen overtuiging op na te houden. (498)

Hij heeft zijn prijs betaald in volle overgave.

En eindigt zijn biografie met de woorden: Het is mijn taak op zoek te gaan naar het Koninkrijk van God en de rechtschapenheid daarvan, en ik kan het aan die goeie oude Jezus en zijn familie overlaten om alle andere zaken te regelen. Ze zullen me niet in de steek laten en een oplossing vinden voor al mijn problemen. Of zoals ze hier in de gevangenis zeggen: zij zullen de klappen voor me opvangen'. (518)

En daar staan we dan: die familie van die goeie oude Jezus.

Zijn we ook bereid de klappen op te vangen die horen bij het opbouwen van een sociale en rechtvaardige samenleving?

We mogen weten dat we niet alleen zijn, velen gaan met ons mee, velen gingen ons voor.

Enkelen van hen hebben we, verenigd met Jezus, opgehangen aan het kruis.

Strijders voor gerechtigheid, zoals Navalny, Peter R. de Vries, Derek Wiersma. Maar ook de onschuldige slachtoffers van een wrede volkerenmoord: de negenjarige Mahmoud Ajjour die beide armen in Gaza verloor, de Gazaanse moeder met haar dode kind in de armen.

Al die mensen die door hun lijden een teken zijn van wat liefde vermag.

Slot: Lucas 23, 50-56

Er was daar toen een man die Josef heette en afkomstig was uit de Joodse stad Arimatea. Hij was een raadsheer, een goed en rechtvaardig mens, die de komst van het koninkrijk van God verwachtte en niet had ingestemd met het besluit en de handelwijze van de raad. Hij ging naar Pilatus en vroeg hem om het lichaam van Jezus. Nadat hij het lichaam van het kruis had gehaald, wikkelde hij het in linnen doeken en legde het in een rotsgraf dan nog nooit was gebruikt.

Het was de voorbereidingsdag, de sabbat was bijna aangebroken. De vrouwen die met Jezus waren meegereisd uit Galilea, waren Josef gevolgd. Ze zagen het graf en zagen ook hoe Jezus' lichaam er werd neergelegd. Daarna gingen ze naar huis, waar ze geurige olie en balsem bereidden. Op sabbat namen ze de voorgeschreven rust in acht.

Ekklesia Leiden
Rapenburg 100
2311GA Leiden
www.ekklesialeden.nl
info@ekklesialeden.nl